

Олександр Авраменко

УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА

Збірник завдань у тестовій формі

II ЧАСТИНА

7-е видання, доповнене

Схвалено для використання в загальноосвітніх навчальних закладах

Київ
«Грамота»
2017

УДК 811.161.2+821.161.2](079.1)
А21

*Схвалено для використання в загальноосвітніх навчальних закладах комісією з української мови та літератури
Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України
(лист ДНУ «ІМЗО» від 3.07.2017 р. № 21.1/12-Г-315)*

Рецензенти:

О. В. Лобач, директор СШ № 149 м. Києва, учитель української мови та літератури;
Н. І. Богданець-Білокаленко, доктор педагогічних наук, професор кафедри української літератури і компаративістики
Інституту філології Київського університету ім. Бориса Грінченка.

- А21 **Авраменко О.** Українська мова та література : Збірник завдань у тестовій формі : II частина: 7-е видання, доповнене / Олександр Авраменко. — К. : Грамота, 2017. — 144 с.
ISBN 978-966-349-654-2
- Збірник містить завдання в тестовій формі з української мови та літератури різного рівня складності. У цьому виданні подано дванадцять варіантів (із них два нові) орієнтовного тесту у форматі ЗНО.
- Посібник відповідає вимогам сучасної тестології. Його укладено відповідно до чинної програми ЗНО, затвердженої Міністерством освіти і науки України.
- Видання призначене для якісної підготовки старшокласників до проходження зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та літератури.

УДК 811.161.2+821.161.2](079.1)

Свідоцтво про реєстрацію авторського права № 53510

ISBN 978-966-349-654-2

© Авраменко О. М., 2017
© Видавництво «Грамота», 2017

Шановні старшокласники!

Одним із важливих і непростих випробувань, яке вам треба буде пройти після закінчення школи, є зовнішнє незалежне оцінювання (ЗНО).

Щоб успішно виконати тест з української мови й літератури, готуватися до нього потрібно систематично й відповідально. З української мови треба повторювати правила, виконувати тренувальні вправи й завдання в тестовій формі, а також писати власні висловлення – творчі роботи. З української літератури потрібно читати й аналізувати твори художньої літератури, повторювати відомості з теорії літератури. Ці види робіт ви можете виконувати, використовуючи I частину цього комплексу (її укладено за тематичним принципом). А II частина містить дванадцять варіантів тестів такого ж формату, як на зовнішньому незалежному оцінюванні.

Завдання тесту зовнішнього незалежного оцінювання є трьох форм, а саме:

- з однією правильною відповіддю;
- на встановлення відповідності;
- з розгорнутою відповіддю (власне висловлення).

Виконуючи ці завдання, ви маєте змогу перевірити, як заволоділи навчальний матеріал з української мови за курс 5–9 класів і з літератури за курс 9–11 класів, виявити «проблемні» для вас теми, а після цього попрацювати над помилками.

З програмою та вимогами до предметних умінь і способів навчальної діяльності ви можете ознайомитися на сайтах Українського центру оцінювання якості освіти (www.testportal.com.ua) та Міністерства освіти і науки України (www.mon.gov.ua), програма вміщена також у I частині цього комплексу.

Радимо вам протягом навчального року (орієнтовно раз на місяць) виконувати по одному тесту, перевіряти його, обов'язково аналізувати помилки й заповнювати сторінку самоконтролю з метою визначення динаміки навчальних досягнень з української мови та літератури.

Щоб успішно виконати тест ЗНО, радимо навчитися правильно розподіляти час. Пам'ятайте, що завдання з однією правильною відповіддю треба виконувати в середньому за *одну хвилину*, на встановлення відповідності – *твори-дві хвилини*, на написання власного висловлення відводьте *одну годину*. Усього на виконання тесту зовнішнього незалежного оцінювання відводиться 180 хвилин (разом із процедурою перенесення результатів до бланка відповідей, на цей вид роботи радимо виділити не менше 15–20 хвилин); отже, на тренувальний тест бажано відводити майже 160 хвилин.

Сподіваємося, що пропонований збірник допоможе вам успішно підготуватися до проходження зовнішнього незалежного оцінювання.

1 ВАРІАНТ

Частина 1

УКРАЇНСЬКА МОВА

Завдання 1–10 мають по чотири варіанти відповіді, серед яких лише **ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ**. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді й обведіть кружечком букву, яка йому відповідає.

- Апостроф треба писати на місці пропуску в словах рядка
А широке подвір..я, свіже п..юре
Б духм..яний хліб, моєю любов..ю
В роз..яснити правило, нове ател..є
Г міцний зв..язок, заповнити пів..ями
- НЕМАЄ** лексичної помилки в рядку
А вільна вакансія
Б найстарший брат
В преїскурант цін
Г моя автобіографія
- Спільнокореневим до слова *очи* є
А поночі
Б заочний
В очисний
Г очікувати
- Перший склад наголошений у слові
А жалюзі
Б читання
В літопис
Г зручний
- НЕПРАВИЛЬНО** вжито прийменник у словосполученні
А бити по воротах
Б іспит по фізиці
В ходити по парку
Г жити по правді
- Відокремленим означенням можна замінити підрядну частину в реченні
А Я завжди з трепетом чекав, коли прилетять до нас лелеки.
Б Пальми, які стояли неподалік, утворювали зелену покрівлю.
В Мене дуже зворушили слова, які вимовила незнайомка.
Г Зовсім потемніло, коли я вирішив прогулятися.

Прочитайте текст і виконайте завдання 7–10.

(1)Осінь *танула*, як воскова свічка, ставала все прозорішою й легшою. (2)Жадна земля випила за літо сонце і воно *стало* бліде, анемічне. (3)А земля мусила *вмирати* від голоду й спраги, бо чаша сонця стала порожня. (4)Уже блакитний шовк неба покритися мереживом чорних гіллячок, наче ажурною мантильєю. (5)Природа довго *боролася*, шуміла, протестувала і не хотіла ...

7. У формі знахідного відмінка вжито іменник
 А свічка (речення 1)
 Б земля (речення 2)
 В сонце (речення 2)
 Г чаша (речення 3)
8. На місці крапок у п'ятому реченні має бути слово
 А зігрітися
 Б скоритися
 В перемогти
 Г оживитися
9. У прямому значенні вжито дієслово
 А танула
 Б стало
 В вмирати
 Г боролася
10. Пунктуаційну помилку допущено в реченні
 А першому
 Б другому
 В третьому
 Г четвертому

Завдання 11–23 мають по п'ять варіантів відповіді, серед яких лише ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді й обведіть кружечком букву, яка йому відповідає.

11. За алфавітним порядком записано всі слова рядка
 А бавити, багато, батарея, баталія
 Б габарити, гавкати, гатунок, гачок
 В десяток, династія, діалог, дочка
 Г жалість, жертва, журі, журавель
 Д широко, шість, шепіт, шоколад
12. Спрощення приголосних позначається на письмі в усіх словах рядка
 А щас..ливий, зліс..ний, контекс..ний
 Б напас..ник, проїз..ний, жаліс..ний
 В піз..ній, зап'яс..ний, беззахис..ний
 Г швидкіс..ний, армі..ці, прос..лати
 Д навмис..не, гена..ство, доблес..ний
13. Літеру з пропуску писати на місці крапок у всіх словах рядка
 А ..чорний, ..цілення, ..хитити
 Б ..чесаи, бе..коштовно, ..читати
 В ..чавити, ро..писати, ..пекти
 Г ..бивати, не..проста, бе..крилий
 Д ..цідити, ..шити, ..тиснути
14. Прочитайте речення.
*Я сьогодні, як небо, захмар(1)на,
 Зранку думка тр(2)вожна пр(3)йшла:
 Про достаток ми жадібно мар(4)мо
 І не бач(5)м, як гине душа.*
- Букву *е* треба писати замість цифри
 А 1 Б 2 В 3 Г 4 Д 5

15. Редагування потребує словосполучення
- А тонкий тюль
 - Б далекий путь
 - В гострий біль
 - Г сильний нежить
 - Д кумедний поні
16. Вислів *пройти і Крим, і Рим, і мідні труби* протилежний за значенням фразеологізму
- А собаку з'їсти
 - Б побувати в бувальцях
 - В пройти сито й решето
 - Г не бачити смаленого вовка
 - Д пройти крізь вогонь і воду
17. Речення з однорідними членами утвориться, якщо до частини *Сонце пірнуло за нею* додати
- А ... але навколо ще було доволі світло.
 - Б ... не сказавши мені «прощай».
 - В ... і забрало ніжне тепло.
 - Г ... місяць усім усміхнувся.
 - Д ... так що враз потемніло навколо.
18. На запитання «*Котра година?*» правильною є відповідь
- А сім годин сорок хвилин
 - Б без п'ятнадцяти десятих
 - В двадцять після шести
 - Г рівно чотири години
 - Д за двадцять шоста
19. Помилку в написанні імені по батькові дівчинки в рядку
- А Кузьмич, Кузьмівна
 - Б Петрович, Петрівна
 - В Юрійович, Юріївна
 - Г Ігоревич, Ігорівна
 - Д Ілліч, Іллівна
20. Прочитайте речення.
Найбільш ... проектом зацікавилися ті підприємства, які мають значно ... ресурси й ... потенціал.
- Правильним є варіант заповнення пропусків
- А вигіднішими, потужніші, найбільший
 - Б вигідними, потужні, найбільший
 - В вигідніми, потужніші, більший
 - Г вигіднішими, потужні, найбільший
 - Д вигідними, потужніші, найбільший
21. Поширеним є речення
- А Життя ніби ралі.
 - Б Шедевр урятовано.
 - В Спинись, хвилино!
 - Г Мабуть, відпочину.
 - Д Три шляхи розійшлися.
22. Помилковою є етикетна формула
- А Даруйте! Г Вибачаюсь!
 - Б Вибачте! Д Перепрошую!
 - В Пробачте!

23. Пунктуаційну помилку допущено в реченні
- А** «Ступінь деградації цього суспільства ти не можеш зміряти, ти не термометр, — сказала дружина, — Заспокойся».
- Б** Карпо вхопив матір за плечі, придушив з усієї сили до хліва й крикнув, як несамовитий: «Нате, їжте мене, або я вас з'їм!»
- В** Я заплющую очі і, як самець напровесні, захлинаюсь і шепочу: «Кому потрібно знати деталі моїх переживань?»
- Г** «Мені! — каже, піднявши голову Шрам. — Я був би баба, а не козак, коли б заплакав од свого лиха».
- Д** «Я безтямно люблю вас, — шепнув він. — Ви особлива, ви якась чудова».

У завданнях 24–28 до кожного з чотирьох рядків інформації, позначених ЦИФРАМИ, виберіть один правильний, на Вашу думку, варіант, позначений БУКВОЮ. Поставте позначки в таблицях відповідей на перетині відповідних рядків (цифри) і колонок (букви).

24. Доберіть синоніми.

Слово	Синонім
1 пролог	А країна
2 паритет	Б кінцівка
3 периферія	В рівність
4 платформа	Г поміст
	Д вступ

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

25. З'ясуйте, яким членом речення є виділені слова в прикладах.

Член речення	Приклад
1 підмет	А Золотого сонця пектораль шліф, день Говерла
2 присудок	приміряла.
3 додаток	Б Ніч в обіймах трима моє серце і сміх напівсонних речей.
4 означення	В В моєї мрії криза була, але вони давно безсилі. Г Серед усіх падінь злетів в цієї правди зміст ясний. Д Повік не зміряти нікому любові в серці золотому.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

26. Доберіть приклад до кожного випадку вживання тире.

Випадок уживання тире	Приклад
1 тире в безсполучниковому складному реченні	А Чорна туга і біль — мої вічні жнива.
2 тире в складно-сурядному реченні	Б Впало покосами літо — пахне у хаті травою.
3 тире між підметом і присудком	В Смак кави пом'якшують цукром, а іноді — молоком або вершками.
4 тире між однорідних членах речення	Г На річці, у лісі, на полі — усюди німа тиша. Д Заскрипіли весла — і чайки легко посунули по Дніпру.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

27. Установіть відповідність між видом речення та прикладом.

Вид речення	Приклад
1 складносурядне	А Оце і є той випадок єдиний, коли найбільша мужність — утекти.
2 складнопідрядне	Б А здавалось, один тільки крок — і обнімуться стомлені долі.
3 безсполучникове	В Земля вдихне глибинно і жагучо на вишнях настояний озон.
4 складне з різними видами зв'язку	Г Чекаю дня, коли тобі скажу: оця строфа, нарешті, досконала. Д Я знаю: ти чекаєш теж, тривожно вгадуєш і любиш.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

28. З'ясуйте, якою частиною мови є виділені слова в реченні (цифра позначає наступне слово).

(1)Мої дні течуть (2)тепер серед степу, (3)серед долини, (4)налитої зеленим хлібом.

- А займенник
- Б прислівник
- В прийменник
- Г дієприкметник (як особлива форма дієслова)
- Д дієприслівник (як особлива форма дієслова)

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Читання й аналіз тексту

Завдання 29–33 мають по чотири варіанти відповіді, серед яких лише **ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ**. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді й обведіть кружечком букву, яка йому відповідає.

Прочитайте текст і виконайте завдання 29–33

(цифри в дужках позначають номери рядків).

(1–8) Біло-біло квітнуть сади, і потворність руїн, що лежать цілими горами, — так це там поєдналося. Потім була та виняткова нічна операція. Тунель у каменоломнях, вузькоколія з іржавими вагонетками, стара, закинута штольня, у якій щось маємо знайти. Ми це знали, що там заховано, ніхто не знав таємниць тієї замурованої штольні, до якої ми вступили в темної ночі, озброївшись задалегідь ліхтариками. Похмура тьма, сирість, грязюка, пліснява. Мов печерні люди, сторожки, напоршені від докružної загадковості, недовірливо занурюємось у темряву зі своїми ліхтариками, бо ж хто скаже, що маємо відкрити в цьому сучасному пеклі підземелля, у нутровищі цієї лисої гори?

(9–11) Може, чекає нас тут склад якоїсь нам ще не відомої, загадкової зброї, можливо, усе тут заміновано й ось-ось гримне вибух від найменшого доторку? І так, у крайньому напруженні нервів, аж доки у скупому світлі чийогось ліхтарика тьма вже зліснуло золоте музейної ліпленої рами...

(12–17) Рукавом гімнастерки сержант Кутя пробирає вкрите пилюкою давнє полотно, і перед нами, ніби ми снімо, ніби з ілюзії, виникли. Ні люди, таке випадає раз у житті! Ніколи не забути до невпізнання змінені враз серйозні солдатські обличчя, що їх мовби торкнулося неземне світло... Тієї ночі — уже в розташувани батальйону — стояли мовчазно ми на варті докruž полотна, докruž сяйва, що тихо линуло до нас з відті, де босонога висока жінка легкою ходою йде з немовлям по хмарах...

(18–25) Навіки могла зникнути, у п'ятмі штольні зігліти, згнити, завалена камінням гори ця картина, а сталося інакше, її врятовано, і світло краси вже струмує на кожного з нас, входить у твое духовне ество, і невіддільні стають від неї і ті весняні сади в тихому сонці, у якихось аж перебільшених квітуваннях, і ті щасливі масштаби руїни, серед яких ми пробираємось, обережно несучи на чьомусь плащі-наметі чудом віднайдену, чудом урятовану Мадонну. І коли хто з нас у ті дні дивився на небо, на легкі хмаринки, що плывуть у високостях, то й там йому малювалось, як вона йде, босонога, по хмарах з італійським своїм дитям на руках, видобувшись із темряви сірої і похмурої штольні іде у вічних сяйвах просто кожному з нас назустріч...

(26–27) — Можна уявити, скільки було тоді у вас хвилювань, — зауважує Заболотний. — Та чи можна й хвилюванням назвати той стан?

(28–31) — Після всього пережитого, — кажу йому, — то були дні великого просвітління. І наші хлопці, і хлопці з інших полків приходили, щоб глянути, годинами могли вистоювати серед розпечених сонцем руїн і не зводили з неї очей... Бо ж тепер мені ясно: ми рятували Мадонну, а вона рятувала нас... (Олесь Гончар).

29. Зміна оповідача й інтонації починається з рядка

- А 9
- Б 12
- В 18
- Г 26

30. Як заголовок до тексту найкраще підходять слова
 А ...закинута штольня, у якій щось маємо знайти (рядок 3).
 Б Може, чекає нас тут склад ... загадкової зброї (рядок 9).
 В Та чи можна й хвилюванням назвати той стан? (рядки 26–27).
 Г ...ми рятували Мадонну, а вона рятувала нас... (рядки 30–31).
31. Штольнію оповідач назвав
 А складом із «невідомою, загадковою зброєю»
 Б замінованим місцем, де «ось-ось гримне вибух»
 В потворними руїнами, що «лежать цілими горами»
 Г «сучасним пеклом підземелля»
32. Для посилення емоційного сприйняття врятованої картини автор використав
 А світловий контраст
 Б детальний опис Мадонни
 В яскравий весняний пейзаж
 Г сумніви-роздуми оповідача
33. Стиль тексту
 А художній
 Б публіцистичний
 В конфесійний
 Г розмовно-побутовий

Частина 2

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Завдання 34–53 мають по п'ять варіантів відповіді, серед яких лише **ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ**. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді й обведіть кружечком букву, яка йому відповідає.

34. Золотий Брід згадується у творі
 А «Віють вітри, віють буйни...»
 Б «Чи не той то хміль...»
 В «Маруся Богуславка»
 Г «Ой Морозе, Морозенку»
 Д «Засвіт встали козаченьки»
35. Слова *Личе ж би потятим бути, аніж полоненим бути!* промовляє і в полон усе ж таки потрапляє
 А князь Кий
 Б князь Ігор
 В Іван Гонта
 Г Яким Сомко
 Д троянець Еней
36. На ілюстрації Анатолія Базилевича зображено героїв твору
 А «Кайдашева сім'я»
 Б «Лісова пісня»
 В «Чорна рада»
 Г «Гайдамаки»
 Д «Енеїда»

37. *Малоросійською оперою* свій твір назвав
- А Тарас Шевченко
 - Б Григорій Сковорода
 - В Іван Котляревський
 - Г Іван Карпенко-Карий
 - Д Михайло Коцюбинський
38. Умань, Лебедин, Чигирин, Лисянка, Вільшана згадуються у творі
- А «Слово про похід Ігорів»
 - Б «Повість минулих літ»
 - В «Наталка Полтавка»
 - Г «Чорна рада»
 - Д «Гайдамаки»
39. Послання «І мертвим, і живим, і ненарожденним...» звернене до
- А простих селян
 - Б царської родини
 - В української еліти
 - Г робітничого люду
 - Д козацької старшини
40. За жанром «Маруся» Григорія Квітки-Основ'яненка —
- А роман
 - Б повість
 - В новела
 - Г балада
 - Д поема
41. Події у творі «Кайдашева сім'я» відбуваються в
- А Пісках
 - Б Полтаві
 - В Хмарищі
 - Г Семигорах
 - Д Кононівці
42. Слова *От і тепер: діло в руцях веде проти Красовського* промовляє
- А Дульський
 - Б Грандалев
 - В Націєвський
 - Г Пеньонжка
 - Д Гуляницький
43. Скульптура одного з пророків, виконана Мікеланджело, стала поштовхом до написання твору
- А «Земля»
 - Б «Енеїда»
 - В «Кавказ»
 - Г «Мойсей»
 - Д «Intermezzo»
44. Біблійний мотив Каїна й Авеля наявний у творі
- А «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»
 - Б «Тіні забутих предків»
 - В «Кайдашева сім'я»
 - Г «Мартин Боруля»
 - Д «Земля»